

Jelenia Góra

*procházky po městě
a výlety do nejbližšího okolí*

1	2	3	4	5	6	7
Procházka po centru Jelení Hory	Výlet na kopec Witoza	Výlet údolím řeky Bobr do Siedlęcina	Procházka po Cieplících	Výlet z Cieplíc na Grodnu	Výlet z Jagniątkowa přes Chojnik do Sobieszowa	Výlet z Jelení Hory přes Koziniec do Wojanowa a Łomnice

Z Jelení Hory (Jelenia Góra), ležící v kotlině obklopené horami, je překrásný výhled na horské vrcholy tyčící se téměř na dosah ruky. První obranný hrad na řece Bobr založil v roce 1108 Boleslav Křivoústý. Časem se hrad rozrostl a vzniklo bohaté a krásné město. Dnešní Jelení Hora v sobě spojuje půvab památkového historického městského centra, proslulých lázní, jejichž minerální vody jsou známé už celá staletí, a výletního místa, odkud všechny cesty vedou do hor. Jen málo obcí a měst v Polsku se může pochlubit tak skvělou polohou a bohatou turistickou nabídkou. Milovníci historie zde najdou četné architektonické památky – počínaje středověkými hrady a opevněními přes barokní a renesanční zámky, paláce a měšťanské domy až po nádherné secesní budovy. Dějiny města a regionu vám přiblíží expozice Krkonošského muzea (Muzeum Karkonoskie), v němž se nachází také sbírka uměleckých předmětů ze skla, největší v Polsku. Stejně zajímavá budou i setkání s přírodou – v útulných parcích lázní Cieplice, které jsou proslulé termálními vodami, v Přírodovědném muzeu (Muzeum Przyrodnicze), jež prezentuje barevný svět ptáků a motýlů, a na kopci Chojnik, který je enklávou polského Krkonošského národního parku (Karkonoski Park Narodowy, KPN). Aktivním návštěvníkům nabízíme hustou síť turistických tras vhodných pro pěší turisty i cyklisty. V zimě si pak můžete zalyžovat na nedaleké hoře Łysa Góra a také v Krkonoších.

Po celou letní sezonu se nad městem vznáší hudba z rozmanitých akcí pod širým nebem, tzv. promenádních koncertů v Cieplících a varhanních festivalů v kostelech. V repertoáru Dolnoslezské filharmonie (Filharmonia Dolnośląska) najdete nejceněnější díla světové hudby všech epoch. Bohaté menu kulturních událostí se připravuje na městský svátek Jelenohorské září (Wrzesień Jeleniogórski). Tehdy se v Kostele milosti (Kościół Łaski) koná každoroční Mezinárodní festival varhanní hudby Silesia Sonans, v jehož rámci můžete vyslechnout skvělé koncerty, a to nejen varhanní. V září se pořádá i tradiční jarmark starožitností a také četné plenérové akce na hlavním náměstí a v ulicích historického jádra města. Jelenohorská divadla, dramatické a loutkové, připravují na každou sezonu několik nových premiér. Pořádají i Festival pouličních divadel (Festiwal Teatrów Ulicznych), Jelenohorská divadelní setkání (Jeleniogórskie Spotkania Teatralne), rozmanité divadelní workshopy a další podobné aktivity. V hlavní městské galerii (Biuro Wystaw Artystycznych) a dalších výstavních prostorech si můžete každý den prohlédnout nějakou zajímavou výstavu.

Na naše návštěvníky čeká přes dva tisíce lůžek – v luxusních hotelích, penzionech, lázeňských ubytovnách a dalších ubytovacích zařízeních. Můžete zde strávit aktivní dovolenou, anebo si prostě odpočinout v tichu a klidu, každý tu najde něco pro sebe.

Zastavte se tedy v našem krásném městě, které nabízí tradiční polskou pohostinnost.

Procházka po centru Jelení Hory

Procházku po Jelení Hoře můžete začít v jejím srdci – krásném historickém centru, v němž se dochovaly obrysy původního středověkého, opevněného města. Hradby byly až 7 metrů vysoké a až 4 metry silné. Původní uspořádání můžete pozorovat v ulicích: Jelenia – Podwale – Plac Niepodległości – Bankowa. Z ulice Podwale půjdete po kamenných schůdcích do ulice Jasna, vlevo se nacházejí **pozůstatky hradeb ①**, vpravo minete **půlkruhovou baštu ②** přirostlou k obytnému domu. Z tohoto místa je už vidět radniční věž. Zahnete doprava, abyste se podívali na další fragmenty historického opevnění. **Válcová Hradní bašta** (Baszta Zamkowa) ③, postavená na místě předchozí bašty, kterou zdolal požár, střežila vjezdovou bránu do města ze

strany hradu. Sloužila také jako vězení. Na kovové vlajce na jejím vrcholu uvidíte postavu jelena a letopočet výstavby – 1584. Pod osmibokou nástavbou se nachází vyhlídková galerie, ve třetím a čtvrtém patře jsou střelny. Mají tvar kříže (jedna směřuje přímo k bráně, dvě další do stran) a sloužily pro střelbu z malých děl. Bránu zničili Švédové v roce 1640 během třicetileté války. Padesát metrů odsud stojí **Městská bašta** (Baszta Grodzka) ④ – pozůstatek jedné ze 36 bašt postavených v 15. stol. za účelem posílení městských hradeb. Jedná se o jedinou budovu ve městě s prvky hrázděné konstrukce. Přilehlá přístavba pochází z 18. stol. a sloužila obytným účelům. Portál u vstupních dveří, kamenické prvky osazené ve zdi a rámování oken v přízemí bašty sem byly přeneseny ze zbouraných sousedních měšťanských domů. Ulice Grodzka s charakteristickými malými domy vede na hlavní náměstí, tradiční místo setkávání obyvatel a návštěvníků města. Ve středu obdélníkového náměstí stojí **klasicistní radnice** ⑤ postavená v letech 1744-1747. V jejím podzemí (dříve zde bývala hospoda,

dnes restaurace) jsou zřetelné stopy po předchozích radničních budovách – gotické a renesanční. Podle legendy odsud vedou podzemní chodby mimo město. Dvoupatrová budova krytá mansardovou střechou, nad níž vládne věž se zvonovou střechou s lucernou a balustrádou, se během posledních 260 let moc nezměnila. Do reprezentační haly vedou dva vchody: jižní s latinským nápisem hlásajícím, že „Město v roce 1108 Boleslav Křivoústý postavil“ a severní vchod opatřený nápisem, který v překladu zní: „Znovupostavena po osmi letech od

zřízení věže, opět radnice pro ozdobu a užitek navracena byla.“ V hale v prvním patře můžete vidět bronzový odlitek podobizny zakladatele města Boleslava Křivoústého, ve druhém patře pak reliéf zobrazující středověkou Jelení Horu. Schodišťové zábradlí ve třetím patře je vyzdobené motivy s Krakonošem od učitele cieplické řezbářské školy Ernsta Rülkeho (z let 1935–1938). Stejněho autora mají i reliéfy v zasedacím sále městského zastupitelstva. Kolem roku 1910 byla radnice v úrovni prvního patra propojena se sousedícími „sedmi domy“ pomocí spojovací chodby, v níž je umístěn stylizovaný erb. V dlažbě pod touto chodbou uvidíte dvě kolejnice. Byly sem zasazeny na památku tramvajové linky, která zde jezdila v letech 1897–1969. A v tramvaji, která stojí vedle radnice, si můžete koupit regionální publikace a suvenýry. Vraťme se ale k **sedmi domům** ⑥. Ve středověku se zde nacházela lékárna, jídelna, dílny a chlebové krámy. Uvnitř se můžete podívat na studnu překrytou skleněnou deskou a hlubokou 20 m. V současnosti v radnici sídlí městské zastupitelstvo a městský úřad. Náměstí obklopují barokní a rokokové měšťanské domy s jedinou kompletně dochovanou řadou podloubí ve Slezsku. Každému z nich se říkalo podle jeho určení. Existovala tak podloubí soukeníků, kožešníků, přadláků, podloubí máslová,

obilní, dále podlouhí provazníků a jirchářů. V domech bydleli řemeslníci, a kupci – nejbohatší měšťané. Zástavba náměstí pochází ze 17. až 18. stol., avšak během rekonstrukcí ztratila průčelí domů někdejší bohatou kamenickou výzdobu. **Kašna se sochou Neptuna ⑦**, postavená před radnicí v 19. stol., je symbolem někdejších vztahů Jelení Hory jako kupeckého města se zámořskými zeměmi. Byla sem přenesena z jedné z předměstských zahrad. Abyste si opravdu vychutnali zdejší atmosféru, udělejte si přestávku na kávu v některé z četných restaurací, podívejte se do antikvariátu, do obchůdků se suvenýry...

Z náměstí se můžete vydat do ulice Marii Konopnickiej, odkud hned zabočte doleva ke **kostelu sv. Erazima a Pankráce** (kościół św. Erazma i Pankracego) ⑧ z 15. stol. Trojlodní gotická bazilika postavená z pískovce a vyzdobená krásnými kamenickými detaily je nejstarším objektem

v historickém centru města. Uvnitř se dochovala renesanční kazatelna a intarzované stally čili chórové lavice, ostatní vybavení pochází z doby baroka. Velmi cenný je hlavní oltář a varhany z dílny mistra A. H. Caspariniho. Na kostelním náměstíčku stojí mariánský sloup. Do chrámu vede několik vchodů, za pozornost stojí bohatě zdobený jižní portál. U severní zdi se nachází hrobní kaple, dochovaly se také náhrobní desky a epitafy. Nedaleko spatříte sochu sv. Jana Nepomuckého, o trochu dál v ulici

Jelenia fragmenty obranných hradeb z 15. stol. Průchodem pod farní budovou se dostanete zpátky do ulice M. Konopnickiej před **Vojanovskou baštou** (Baszta Wojanowska) ⑨, která chránila vstup do města od strany vsi Wojanów (odtud i název). V roce 1514 k ní byla přistavěna další bašta, kterou později přestavěli na **kapli sv. Anny** (kaplica św. Anny) ⑩. Po zničení během požáru města v roce 1634 byla kaple v letech 1709–1715 obnovena architektem Kaspresem Jentschem. Z doby výstavby pochází i její skromné vybavení. O původní obranné funkci objektu svědčí střílny a poloha oken, která byla umístěna velmi vysoko. Na východní straně uvidíte pamětní desku k 840. výročí vzniku Jelení Hory. Nižší v úrovni dlažby jsou zazděné dva smírčí kříže. **Vojanovskou bránu** (Brama Wojanowska) ⑪, která vedla do historického města, zdobí rokokové kartuše se znaky Jelení Hory, Slezska a Pruska, chronogram s letopočtem výstavby (1763) a písmena FR (iniciály krále Fridricha II.). Od náměstíčka na křižovatce půjdete ulicí 1 Maja, která je populárním městským korzem

plným obchodů. Míjíte měštanské domy přestavěné na přelomu 19. a 20. stol. s modernistickými, eklektickými a secesními průčelími. Za obzvláštní pozornost stojí **obchodní dům** ⑫ s číslem 58, postavený v letech 1904–1905 (dnes Galeria Karkonoska). Téměř uprostřed ulice se nachází **pozdně barokní kostel sv. Petra a Pavla** ⑬ (kościół św. Piotra i Pawła). Postavili ho v roce 1738 katolíci, dnes však slouží pravoslavným věřícím. Interiéry zdobí fresky stylem napodobující byzantské, jejichž autorem byli Jerzy Nowosielski a Adam Stalony-Dobrzański. Ikonostas a ikony pochází ze začátku 20. stol. a byly sem dovezeny po druhé světové válce ze zničených pravoslavných kostelů v okolí Lublinu (východní Polsko). Jednoduchou budovu kostela zdobí kamenný portál s barokním sousoším představujícím Matku boží adorovanou putty a anděly. Do severní stěny kostela byly zazděny dva kamenné smírčí kříže. Podle středověkých tradic musel každý zločinec v rámci pokání postavit v místě, kde zločin spáchal, kamenný kříž s vyrytým vražedným nástrojem (v tomto případě se jedná o kuši a meč).

Dalším objektem na naší trase je **Kostel milosti pod Kristovým křížem** (*Kościół Łaski pod Krzyżem Chrystusa*) ⑭, jeden ze šesti tzv. kostelů milosti v Dolním Slezsku. Byl postaven v letech 1709–1718 po uzavření altranstädtské smlouvy, když po těžké době náboženských válek císař povolil evangelíkům výstavbu vlastních chrámů. Skromná klasicistní budova kostela, jemuž za vzor sloužil kostel sv. Kateřiny ve Stockholmu, je dílem mistra Martina Franze z Revalu. Kostel byl postaven na půdorysu řecké-

ho kříže o šířce ramen 47 m a v celkové délce 74 m. Nad ním se tyčí kupole s lucernou (výška od podlahy po kříž činí 57 m). Ve východní přístavbě se nachází sakristie. Uvnitř kostela uvidíte tři řady empor, které zajišťovaly věřícím 4020 míst pro sedící (1278 bylo v přízemí). V jednotlivých polích zábradlí jsou umístěny citace z Bible a výjevy ze Starého a Nového zákona. Výzdoba klenby a vnitřní části kopule je dílem Antona Schefflera a J. F. Hoffmanna z Hlohova (Głogów). Hlavní oltář a prospekt varhan se vzájemně doplňují a tvoří rozvětvený

14

a na detaily bohatý architektonicko-malířsko-sochařský celek. Bohaté výzdobě varhan, které jsou dílem berlínského varhanáře J. M. Rödera, odpovídá i jejich skvělá kvalita jako nástroje, kterou oceňují varhaníci účastníci se každoročního varhanního festivalu Silesia Sonans. Barokní kazatelna vytesaná z jednoho kusu pískovce je důkazem opravdového kamenického umění. K vytvoření jemně vyřezávané křtitelnice bylo naopak použito několik druhů mramoru. Mezi epitafy, které jsou umístěné na vnějších zdech kostela, si bezpochyby všimnete reliéfu se zobrazením smrti zdejšího probošta Gottloba Adolpha, jenž byl během kázání sražen bleskem. V místě rozlehlého parku kolem kostela býval kdysi hřbitov, z něhož do dnes zbyly bohatě zdobené barokní hrobní kaple jelenohorských kupců. V budově dnešní **fary** 15 sídlil Dům kantorů.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 60 minut

8 katolický kostel Kościół p.w. św. św. Erazma i Pankracego – Kościół Farny (katolický kostel sv. Erazima a Pankráce)

Plac Kościelny, tel. +48/75 75 22 160

prohlídka: po telefonické domluvě

🕒 čas prohlídky: cca 20 min.

13 Cerkiew Prawosławna św. św. Piotra i Pawła (pravoslavný kostel sv. Petra a Pavla)

ul. 1 Maja, tel. +48/75 76 78 822, +48/606 412 235

prohlídka: po telefonické domluvě

🕒 čas prohlídky: cca 15 min.

14 Kościół Łaski pod Krzyżem Chrystusa, tzv. Garnizonowy (bývalý armádní Kostel milosti pod Kristovým křížem)

ul. 1 Maja 45, tel. +48/605 938 513

prohlídka: po telefonické domluvě,

od dubna do října je v provozu poutní kancelář, která zpřístupňuje kostel

prohlídka:

1 2 3 4 5 6 7

10.00 – 16.00

1 2 3 4 5 6 7

12.00 – 16.00

1 2 3 4 5 6 7

10.00 – 16.00

červenec a srpen od
14.00–15.30 přestávka

neděle: mezi bohoslužbami (10.00–15.30 přestávka)

🕒 čas prohlídky: cca 30 min.

vstupné: 🚶 4,00 zł

Výlet na kopec Witosza

3

Pokud se vydáte na procházku mimo staroměstskou pěší trasu v okolí ulic J. Matejki, Sudecka, L. Zamenhofa, J. Słowackiego, Al. Wojska Polskiego, můžete obdivovat skvělé příklady secesní bytové výstavby. Bohaté měšťanské domy a krásné vily však čekají na lepší dobu, aby po nutné renovaci mohly ukázat celé své kouzlo. Zastavte se na chvíli u dominanty křižovatky ulic Sudecka a Wojska Polskiego – **divadla ①**. Divadelní budova byla postavena v letech 1903–1904 podle projektu A. Daehmela. Malebná členitá budova a bohatá výzdoba průčelí s dvěma věžemi svědčí o velkém stavebním umění. Vznik divadla se datuje do doby velké aktivity obyvatel města, kteří

z něj chtěli vytvořit významné, živé kulturní centrum. Oficiální poválečné zahájení činnosti divadla se konalo v roce 1945 premiérou divadelní hry A. Fredra Pomsta. Dodnes v budově sídlí divadlo C. K. Norwida.

Dále se dáte ulicí Muzealna přímo ke **Krkonošskému muzeu** (Muzeum Karkonoskie) ②. Z ulice uvidíte solidní, avšak poměrně skromnou budovu, v níž se nacházejí hlavní výstavní sály. Zezadu však budova vypadá úplně jinak. Obejděte ji proto a podívejte se na dvě křídla od zahrady/lapidária. Uvidíte zrekonstruovanou krkonošskou chalupu a stylizovaný měšťanský dům. Celek byl postaven začátkem 20. stol. z iniciativy Rie-sengebirgsvereinu čili Krkonošského spolku. Stálou expozici muzea tvoří

1

nejbohatší v Polsku sbírka uměleckých předmětů ze skla. Chronologicky ukazuje rozvoj technických postupů, stylů výroby a zdobení veškerých skleněných výrobků a práce nejvýznamnějších současných polských umělců, dále pak zrekonstruovaný interiér slezské chalupy a expozice zobrazující „zlatou dobu“ (17.–18. stol.) a nejranější dějiny Jelení Hory.

Po této „dějepisné lekci“ navrhujeme pro změnu procházku po naučné stezce v nedalekém parku. Po kamenných schůdkách dorazíte k prvnímu zastavení na kopci Wzgórze Kościuszki. Zde i na dalších zastaveních najdete informační panely. Za zmínku stojí **geologický průřez 3** západní části Krkonošsko-jesenické subprovincie. Uvidíte, jaké horniny tvoří naše hory, počínaje Stolovými horami přes Sněžku, Szrenici a konče horou Grodziec. Od rybníka půjdete žlutě značenou stezkou do ulice Mickiewicza

4

5

10

a dál směrem k sídlišti **Czarne**, propojenému s městem řetězem rodinných domků. Naším cílem je renesanční **tvrz Czarne** (Dwór Czarne) ④, z dezolátního stavu obnovovaná současným majitelem – Nadací ekologické kultury (Fundacja Kultury Ekologicznej). Objekt obklopený suchým příkopem můžete sice obdivovat pouze zvenku, avšak stejně je pohled na něj krásný. Žlutá značka vás povede dále na **Witoszu** ⑤ (484 m n. m.), jeden z kopců vysočiny Wzgórza Łomnickie. Jeho ozdobou jsou četné žulové balvany, do kterých ničivá eroze vyhloubila jeskyně a skalní prohlubně (Skalna Komora, Ucho Igielne, Pustelnia). Během třicetileté války obýval tyto jeskyně poustevník Jan Rischmann, o němž se traduje, že uměl předvídat budoucnost. Ze skalní platformy je rozlehlý výhled na jihozápadní část Jelenohorské kotliny a okolní horská pásma. Dole je vidět **opevněný kostel** ⑥ z 15. stol. a domy Stanisławowa – jedné z nejstarších vsí Jelenohorské kotliny. V 19. stol. se zde vyráběly proslulé likéry na bázi horských bylinek. Od Witoszi vás přírodní stezka zavede k **zámku Stanisławów** ⑦. V současnosti je v něm hotel a restaurace, v níž se můžete občerstvit, dát si kávu a odpočinout po útrapách putování.

Do Jelení Hory se můžete vrátit městským autobusem (MZK) č. 19, z jehož oken uvidíte podstávkové domy, právě rekonstruovanou **bývalou hospodu 8**, **smírčí kříž 9** (na vysokém svahu) a **Palác na vodě (Pałac na Wodzie), jinak zvaný „hraběcí“ 10**. Můžete se také projít vsí k další zastávce.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 210 minut

2 Muzeum Karkonoskie (Krkonošské muzeum)

ul. Jana Matejki 28, tel./fax +48/75 75 23 465

www.muzeumkarkonoskie.pl, e-mail: muzeumjg@pbox.pl

stálé expozice:

- umělecké předměty ze skla
- nejstarší dějiny Jelenohorské kotliny
- řemeslo Jelení Hory v 17. a 18. stol.
- interiér venkovské chalupy
- rekonstrukce měšťanského domu ze 17.–18. stol.
- hornický a hutnický miniskansen
- etnografický miniskansen
- lapidárium

prohlídky:

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 9.00 – 16.00

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 9.00 – 17.00

vstupné:

 6,00 PLN, 3,00 PLN

výhodná vstupenka do muzea

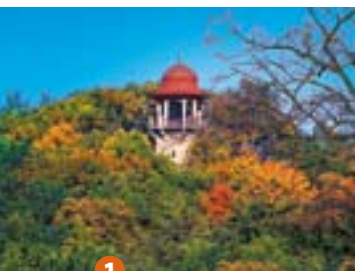
a všech poboček (karnet) 8,00 PLN,

v neděli se vstupné nevybírá

🕒 čas prohlídky: cca 60 min.

Výlet údolím řeky Bobr do Siedlęcina

1

Výlet začnete u autobusového nádraží (Dworzec PKS, ul. Obrońców Pokoju). Odsud po zeleně značené trase dojdete na kopec Wzgórze Krzywoustego. Podle místní tradice se právě k tomuto místu váže vznik města Jelení Hora. Na vrcholu kopce se nacházel středověký hrad, který jelenohorští měšťané zničili v 15. stol. V roce 1911 zde byla postavena **rozhledna** ① se skvělou vyhlídkou na Jelenohorskou kotlinu a okolní horská pásma. Teď se dáte dolů na žlutě značenou cestu, kterou půjdete přes území Krajinného parku údolí Bobru (Park Krajobrazowy Doliny Bobru). Pozor! Stezka je společná pro pěší i pro cyklisty! Vchod do Borové rokle (Borowy Jar) střeží vysoký **betonový železniční most**, postavený v letech 1951–1954 na místě předchozího mostu z r. 1865, který Němci v roce 1945 vyhodili do vzduchu. O trochu dál vyvěrá „**zázračný pramen**“ ③, jehož voda prý léčí oční nemoci. O trochu výš po svahu vede zeleně značená trasa a tzv. stezka básníků. V 18. stol. vznikla na kopci Siodło „Zahrada múz“ a okolní balvany byly pojmenovány Uránie, Melpomené, Parnas, Tartar. Po cestě narazíte na **vodní elektrárnu** a **pozůstatky po bývalé papírně** ④. V zákrutu Bobru vás čeká mírné stoupání. Na dru-

5

hém břehu řeky na skalním výběžku zvaném Zamczysko neboli Hradisko se prý nalézalo sídlo loupeživých rytířů. Nedaleko leží místo, jež příznivci orientačních běhů pojmenovali „konec světa“. Před vámi je kouzelná turistická bouda **Perla západu** (Perła Zachodu) 5 a zhruba 1 km dlouhá přehradní nádrž Jezioro Modre. **Přehrada** 6 zadržující vody řeky Bobr vznikla v letech 1924–1925 pro potřeby elektrárny. Na druhou stranu nádrže vede úzký můstek ke skalnímu útesu Wieżyca. Po krátkém odpočinku sejdete klesající asfaltkou do Siedlęcina – vsi ležící na svazích Malého hřebene Kačavských hor (Mały Grzbiet Gór Kaczawskich) a Wysoczyzny Rybnicy. Ve vsi se dochovala velmi cenná obytná **Knižecí věž** (Książęca Wieża Mieszkalna) 7 z přelomu 13. a 14. stol. s nástěnnými malbami. Jed-

7

7

ná se o unikátní příklady světských nástěnných maleb z první poloviny 14. stol.! Jediné v Polsku a jedny z mála v Evropě. Za návštěvu stojí i dva kostely: **Nejsvětější Panny Marie** (Najświętszej Marii Panny) ⑧ z konce 18. stol. a **sv. Mikuláše** (św. Mikołaja) ⑨ z 16. stol. Do Jelení Hory se můžete vrátit městským autobusem MZK č. 5.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 120 minut

- ① rozhledna na kopci Wzgórze Krzywoustego
volně přístupný objekt

🕒 čas prohlídky: cca 15 min.

- ⑦ Wieża Książęca w Siedlęcinie (Knížecí věž)
ul. Długa 21, tel. +48/75 71 37 597
www.siedlecin.zamekchudow.pl,
e-mail: siedlecin@zamekchudow.pl

prohlídky:

V - X

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00-18.00

XI - IV

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00-16.00

vstupné:

👤 4,00 PLN, 👤 2,00 PLN

🕒 čas prohlídky: cca 45 min.

Procházka po Cieplících

Léčivé účinky cieplických pramenů byly známé už ve 12. stol. Zprvu se o nemocné návštěvníky starali johanité, poté cisterciáci. Cieplice jsou známé i jako sídlo rytířského rodu Schaffgotschů. Po celá staletí sem proudily davy lázeňských hostů včetně významných osobností polské kultury, politiky a vědy. Nejvýznamnějším hostem byla bezpochyby královna Marie Kazimíra Sobieska, láskyplně zvaná Marysienka neboli Maruška, která lázně navštívila v roce 1687. V roce 1935 získaly Cieplice městská práva, 36 let poté byly připojeny

k Jelení Hoře jako jedna z jejích městských částí. Dodnes si však uchovaly statut lázní. Ze zdejších termálních pramenů po celá staletí vyvěrá voda, která dosahuje až 90 °C, což je nejvyšší teplota termální vody v Polsku. Za svou účinnost voda vděčí obsahu sloučenin síry s velkým podílem oxidu křemičitého a fluoru. Úspěšně se zde léčí revmatická onemocnění, nemoci nervové soustavy, močových cest a ledvin. Lázně využívají i peloidní léčbu, světloléčbu a další moderní terapie.

Krátkou procházku po lázních můžete začít u barokního **kostela sv. Jana Křtitele** (kościół św. Jana Chrzciela) ❶ postaveného v letech 1712–1714. Přilehlé budovy patří o třicet let dříve postavenému cisterciáckému klášteru. Návštěvníci kostela bývají nadšeni bohatým rokokovým interiérem chrámu a obrazem na hlavním oltáři – dílem Michaela Willmanna, jemuž se říká slezský Raffael. Svěbytnou módní přehlídku renesanční doby můžete obdivovat na náhrobních deskách zasazených do zdi, která kostel obklopuje. Byly sem přeneseny ze vsi Radomierz v Kačavských horách (Góry Kaczawskie), tam se totiž pohřbívali tamější příslušníci rodu Schaffgotschů. Opodál stojí sloup se sochou sv. Floriána – patrona hasičů. Vzadu za kostelem stojí další sloup svaté Trojice a sochy světců: Sebastiana a Huberta. Jednou z částí cisterciáckého kláštera

JELENIA GÓRA - Cieplice

Map showing the walking route (marked 1-13) through Jelenia Góra - Cieplice. The route starts near the top left, goes through the center, and ends near the bottom left. Key locations include Park Zdrojowy, Park Norweski, and various streets like Cieplicka, Wolności, and Fabryczna. A photo of a building is shown in the bottom right corner.

specifickou chuť. Ozdobou centra Cieplic je okázalý barokně klasicistní **palác 5**, někdejší sídlo rodu Schaffgotschů, majitelů Cieplic. Připomínají je obrovské erbovní kartuše nad vchody. V interiérech se dochovalo raně klasicistní vybavení pečlivě restaurované současným majitelem – Vratislavskou vysokou školou technickou (Politechnika Wrocławska). Na druhé straně náměstí Plac Piastowski stojí **evangelický kostel 6** postavený v letech 1774–1777. Jedná se o jeden z nejkrásnějších příkladů protestantského baroka ve Slezsku. Budete nadšeni z rokokových interiérů, jejichž kouzlo podtrhuje všudypřítomná bílá barva. Velmi často se zde konají varhanní koncerty. Ponechte si teď chvíli na procházku po lázeňském parku založeném v anglickém slohu, kde mezi starým stromovím a pečlivě udržovanými záhony lze úžasně relaxovat. Cestou od hlavního vchodu minete vlevo **koncertní amfiteátr 7** a **lázeňský dům Edvard 8**. Dále uvidíte **galerii** (v současnosti kavárna) postavenou v období klasicismu, která je propojena s **divadlem 9** – dnes sídlem Lázeňského divadla animace (Zdrojowy Teatr Animacji). Na druhé straně ulice Cervii se nachází norský park vzniklý začátkem 20. stol. a v něm **Norský pavilon** (Pawilon Norweski) **10** postavený podle vzoru restaurace Frogneraeteren vzdálené osm kilometrů od Osla. V Norském pavilonu sídlí jedno z nejpopulárnějších muzeí Jelenohorské kotliny – **Přírodovědné muzeum 10** (Muzeum Przyrodnicze) s bohatou sbírkou ptáků a motýlů. Za muzejní budovou je malý včelín se **zajímavými úly 11**,

u něhož se konají včelařské workshopy. Je zde i **bludný balvan s deskou** 12 na památku setkání básníků Wincenta Pola a Kornela Ujejského s významným vědcem Janem Evangelistou Purkyně v srpnu 1847. Pokud dojdete na konec parku, budete se moci u **protipovodňové hráze** 15 na potoce Wrzosówka kochat překrásnými výhledy na Krkonoše.

ČAS PROCHÁZKY ⌚ 60 minut

1 Kościół św. Jana Chrzciciela (kostel sv. Jana Křtitele)

ul. Cieplicka 9, tel. +48/75 64 28 810 (klášter)

prohlídka: 1 2 3 4 5 6 7 do 12.00

jinak podle telefonické domluvy

⌚ čas prohlídky: cca 20 min.

6 Kościół Zbawiciela (kostel Spasitele)

Pl. Piastowski, tel. +48/75 64 26 667, +48/607 604 560

prohlídka: po telefonické domluvě

⌚ čas prohlídky: cca 20 min.

10 Muzeum Przyrodnicze (Přírodovědné muzeum)

ul. Wolności 268, tel./fax +48/75 75 51 506

www.muzeum-cieplice.pl e-mail: muzeum@muzeum-cieplice.pl

stálé expozice:

- barevný ptačí svět
- ptačí vejce
- motýli Krkonoš a světa
- krkonošský včelín (zpřístupněna od dubna do října)

prohlídka:

květen–září

1 2 3 4 5 6 7 9.00–18.00

1 2 3 4 5 6 7 9.00–17.00

říjen–duben

1 2 3 4 5 6 7 9.00–16.00

⌚ čas prohlídky: cca 45 min

vstupné:

👤 4,00 PLN, 👤 3,00 PLN

průvodce 30,00 PLN

v neděli se vstupné nevybírá

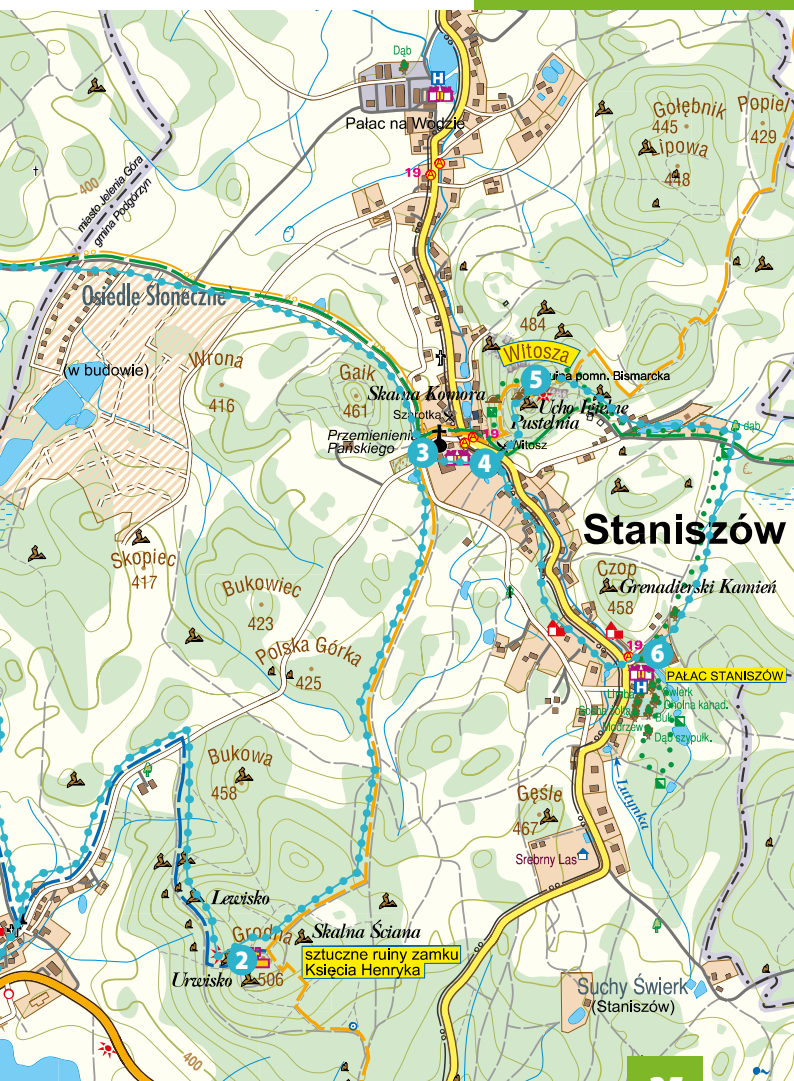

Výlet z Cieplic na Grodnu

Na výlet můžete vyrazit od křižovatky Pod Koroną modře značenou trasou. Po cestě projdete kolem kostela a rodinných domků. Polní cesta vede nedaleko lesem porostlého kopce Chmielnik (422 m n. m.), krajem podgórzyńských rybníků do Marczy. Ve vsi se dochovalo několik

podstávkových domů, uvidíte zde i dva **smírčí kříže 1** – památku po středověkých zákonech. Za zastavěným územím vaše trasa prudce zabočí doprava a povede na

5

kopec Grodna (506 m n. m.). Začátkem 19. stol. zde byl postaven „hrad knížete Jindřicha“ – romantická budova propojená s parkem ve vsi Staniszw. Funkci rozhledny plnila bašta, jako by stvořená pro obdivování výhledu na Krkonoše. Do dnešní doby zde zbyla pouze **romantická zřícenina** ②. Po cestě ke kraji lesa uvidíte krásný

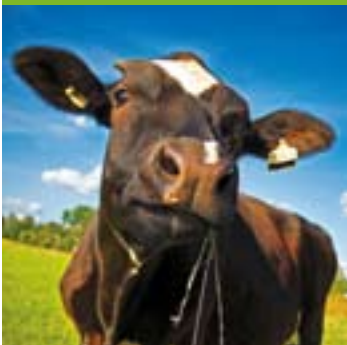
②

③

výhled na nádrž Sosnówka a na hory. Pak se vrátíte na značenou trasu, tentokrát žlutou, po níž dorazíte ke **kostelu Přeměnění Páně** (kościół Przemienienia Pańskiego) **3** ve Stanisławowie. Obranné hradby, které jej obklopují, nejdříve zachránily obyvatelé vesnice před útokem husitských vojsk. Vedle stojí bývalá **hospoda** **4** s budovami někdejší proslulé likérky. Zdatnějším chodcům navrhujeme procházku na **Witoszu** **5** a dál přírodní naučnou stezkou k **hornímu zámku** **6** (popis ve výletu č. 2). Do Cieplíc se můžete vrátit zeleně značenou trasou přes pole a okrajem zástavby – dostanete se téměř k výchozímu místu.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 180 minut

6

Výlet z Jagniątkowa přes Chojnik do Sobieszowa

Jagniątków je nejvýše položená část Jelení Hory (450–620 m n. m.). Leží v malebném údolí řeky Wrzosówki a je známým letním a zimním střediskem. Je také ideálním výchozím místem pro výlety do hor. Obklopují jej totiž kopce krkonošského předhůří (Przedgórze Karkonoszy) a jižní horizont uzavírají Krkonoše. Dostanete se sem městským autobusem MKK č. 15 z vlakového nádraží (dworzec PKP) v Jelení Hoře. Před cestou do terénu můžete navštívit dům významného německého spisovatele a nositele Nobelovy ceny Gerharta Hauptmanna. Ten si zde okouzlen okolní krajinou postavil začátkem 20. stol. dům, který pojmenoval **Luční kámen** (Łąkowy Kamień) **1**. V současnosti v něm sídlí Městské muzeum – dům G. Hauptmanna s expozicí věnovanou spisovateli. Stejně zajímavá jako expozice je i samotná secesní vila. Za povšimnutí stojí malby v „rajské hale“, které v roce 1922 namaloval slezský malíř J. M. Avenarius. Zlaté hvězdy na nebi, fantastické květy a výjevy ze života a díla spisovatele mají neopakovatelnou atmosféru. Park kolem vily navrhoval sám Hauptmann a osobně dohlížel na jeho realizaci. Od parkoviště poblíž muzea půjdete dolů modře značenou trasou. Po cestě uvidíte malý **kostelík** **2** stylizovaný v tatranském stylu. Půjdete dále po hlavní silnici podél řeky, až narazíte na zelenou značku a po ní dojdete ke Kunhutině stezce (ścieżka Kunegundy), která vás zavede Pekelným údolím (Piekielna Dolina) do sedla **Przełęcz Żarska** **3** (574 m n. m.) s mnoha hrubozrnnými žulovými balvany. Z tohoto místa můžete nejlépe pozorovat útesy, z nichž padali

dolů legendární rytíři, kteří se ucházeli o ruku kruté princezny Kunhuty. Na **hrad Chojník** 4 vás dovedou strmé skalní schody (žlutá značka). Podle legendy zde první dřevěný hrad stával už ve 13. stol. Kamenný hrad, střechící příhraniční oblast proti vpádům Čechů, byl postaven na pokyn knížete Bolka II. Po jeho smrti získal hrad, jemuž se původně říkalo „Chojnasty“, rytíř

6

4

8

Gotsche Schoff, prapředek rodu Schaffgotschů. Schaffgotschové objekt několikrát přestavovali a rozšiřovali. Byl jejich sídlem až do velkého požáru v roce 1675, při němž byl zničen a už nikdy nebyl obnoven. Zřícenina sestává ze dvou částí – dolního a horního hradu. Do nádvoří dolního hradu, v němž se nacházely stáje, sklady, cisterny na vodu, byty hradní posádky apod., vede mohutná brána. Dodnes se zde zachoval pranyř. V horním hradě byly umístěny obytné komnaty, kaple a zbrojnice. S hradem je spojena zajímavá legenda o krásné, ač kruté a ješitné princezně Kunhutě, která všechny uchazeče o svou ruku nechávala podstoupit netypickou zkoušku. Museli koňmo a v plné zbroji objet hrad po hradbách. Všichni odvážlivci hynuli v propasti na úpatí hradu. Až jednoho dne na Chojník přicestoval krásný rytíř... Ale povídání o tom, co bylo dál, si vyslechněte až na hradním nádvoří. Ze zpřístupněné hradní věže je překrásný rozhled na Jelenohorskou kotlinu a okolní horská pásma. Po chvíli odpočinku, resp. po občerstvení v boudě PTTK, půjdete dolů černě značenou stezkou přes **Zbojnické skály** (Zbójnickie skały) ⑤, jejichž hlavní atrakcí je 20 metrů dlouhá úzká jeskyně Děravý kámen (Dziurawy Kamień), kterou se dostanete na druhou stranu skalní skupiny. Druhou možností je mírnější stezka značená červeně. Celý kopec Chojník je součástí území polského Krkonošského národního parku KPN jako tzv. enkláva. Než toto území opustíte, můžete ještě navštívit **Přírodovědné muzeum** (Muzeum Przyrodnicze) KPN ⑥. Před vámi se rozprostírá Sobieszów – podhorská část Jelení Hory, v níž se dochovalo množství krásných

domů postavených v tehdy módním rekreačním centru. Můžete zde vidět další sídlo rodu Schaffgotschů – **zámek 7**, postavený v letech 1705–1712 (v současnosti škola). Dalšími zajímavými památkami jsou pozdně barokní **kostel sv. Martina** (kościół św. Marcina) **8** a **farní kostel** (kościół parafialny) **9**, nyní katolický, kdysi evangelický, postaven byl v roce 1745 ve stylu tzv. protestantského baroka. Do centra se můžete vrátit autobusem MZK č. 7, 9 nebo 15.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 300 minut

1 Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna (Městské muzeum – dům G. Hauptmanna)

ul. Michałowska 32, tel. +48/75 75 53 286, fax +48/75 75 56 395

www.muzeum-dgh.pl, e-mail: kontakt@muzeum-dgh.pl

stálé expozice:

– Gerhart Hauptmann ve víru dějin – multimediální výstava

– 100 let vily Wiesenstein – Rajská hala Avenaria

prohlídky:

květen–září

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 9.00 -17.00

říjen–duben

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 9.00 -16.00

vstupné: 6,00 PLN, 3,00 PLN, v úterý se vstupné nevybírá

🕒 čas prohlídky: cca 40 min.

4 Zámek Chojnik (hrad Chojnik)

Góra Chojnik, tel. +48/75 75 56 394, www.chojnik.pl

prohlídky:

leden–březen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 -16.00

duben–červen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 -17.00

červenec–srpen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 -18.00

září–říjen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 -17.00

listopad–prosinec

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 -16.00 (24. 12. zavřeno)

každou půlhodinu nahrávka s hradní legendou

vstupné:

 5,00 PLN + 5,00 PLN vstup na území KPN

 3,00 PLN + 2,50 PLN vstup na území KPN

🕒 čas prohlídky: cca 60 min.

6 Muzeum Przyrodnicze Karkonoskiego Parku Narodowego (Přírodovědné muzeum Krkonošského národního parku KPN)

ul. Chałubińskiego 23, tel. +48/75 75 53 348, www.kpnmab.pl

prohlídky:

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00 – 16.00

vstupné: 3,00 PLN, 1,50 PLN

🕒 čas prohlídky: cca 25 min.

Výlet z Jelení Hory přes Koziniec do Wojanowa a Łomnice

Ke kopci Koziniec se můžete dostat městským autobusem MZK č. 2 (zastávka Grabarów) nebo zeleně značenou trasou zvanou „stezka piastovských hradů“ („szlak zamków piastowskich“); pak procházku začnete u hotelu Fenix naproti vlakovému nádraží. Od mostu přes řeku Bobr půjdete rovnoběžně s cyklotrasou ER-6 ulicí Wiejska (dříve to byla ves Strupice) k tzv. grabarowskému komunikačnímu uzlu. Míjíte bývalé zámecké hospodářské budovy, vstoupíte do lesa a na vrch **Koziniec** ❶ (462 m n. m.). Boleslav Vysoký zde prý založil hrad na místě předchozího objektu nazývaného „pohanský chrám“. Nedaleko se nachází Dąbrowica – malá ves na řece Bobr, v níž byl v roce 1837 uveden do provozu první papírenský stroj v Jelenohorské kotlině. V Dąbrowici si můžete

prohlédnout široko daleko známé **Mariánské sanktuárium Matky boží Jasnogorské Uzdravení nemocných** (p.w. Matki Boskiej Jasnogórskiej Uzdrowienia Chorych) ❷ a **zámek** ❸ ze 17. stol. v dezolátním stavu obklopený parkem. Po okraji vesnice půjdete k vlakové stanici **Wojanów** a následně vejdete do vsi ležící na úpatí Sokolích hor (Góry Sokole). Majitelkou **Zámku Wojanów** ❹, který uvidíte už zdaleka, se v roce 1839 stala dcera Fridricha Viléma III. Luisa – manželka nizozemského krále. Zámek byl tehdy přestavěn v moderním duchu romantismu a získal rysy gotického hradu. Poslední přestavbu podstoupil v roce 1906. V současnosti je zámek vzdušnou budovou s cylindrickými věžemi, propojenou terasou a skleníky s parkem. Před zámkem se rozprostírá nádvoří a kolem něj bývalé stáje a postranní křídla pro služebnictvo. Při nedávné rekonstrukci bylo v zámku zřízeno hotelové a konferenční centrum. Na druhé straně Bobru v Łomnici uvidíte další zámecký areál. **Velký zámek** (Duży Pałac) ❺ byl postaven v 17. stol. rodinou von Zedlitzů a svou současnou podobu získal po přestavbě v roce 1841, kterou provedli jeho poslední

majitelé – rodina von Küsterů. V zámeckých sálech uvidíte výstavu Údolí hradů a zahrad, v hospodářských budovách byl zřízen skanzen. Druhému objektu se říká **Dům vdovy** (Dom wdowy) ❻ – klasicistní zámek byl postaven v roce 1805 v parku obklopujícím Velký zámek. Během poslední renovace byly v sále v prvním patře odhaleny a obnoveny nástěnné malby. Majitelé shromáždili množství starých fotografií, obrazů a nábytku, což přispívá k vytvoření nevšední atmosféry pro zdejší hotel a restauraci. Do centra se můžete vrátit autobusem MZK č. 3 nebo 11.

ČAS PROCHÁZKY 🕒 240 minut

5 Dominium Łomnica/Duży Pałac

ul. Karpnicka 3, Łomnica,

tel. +48/75 71 30 460, fax +48/75 71 30 533

www.palac-lomnica.pl, e-mail: hotel@palac-lomnica.pl

stálé expozice:

- Údolí hradů a zahrad – Jelenohorská kotlina společné dědictví
- Muzejní hospodářské budovy

prohlídky:

listopad-březen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00-17.00

duben-říjen

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 10.00-18.00

vstupné: 🎫 8,00 PLN

🕒 čas prohlídky: cca 60 min.

Jelenia Góra

Turistické a kulturní informační středisko

58-500 Jelenia Góra
ul. Bankowa 27
tel. +48/75/76 76 925
tel./fax +48/75/76 76 935
it@jeleniagora.pl

Městský úřad

58-500 Jelenia Góra
Pl. Ratuszowy 58 (radnice)
tel. +48/75/75 46 100
fax +48/75/ 75 46 159
ratusz_um@jeleniagora.pl
www.jeleniagora.pl

Vydání z prostředků Města Jelení Hora • 2009

Nakladatel: Wydział Kultury Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Jeleniej Górze
Redakce: Jeleniogórskie Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej
Książnica Karkonoska/Centrum Informacji Turystycznej
i Kulturalnej w Jeleniej Górze

Texty: Barbara Różycka-Jaskólska

Překlad: Helena Jankowska

Fotografie: Vento Studio, K. Sawicki, R. Pelisiak, K. Budrewicz,
arch. Fundacji Chudów, arch. CITIK, M. Kitka

